

REINTRODUKCE ZUBRA EVROPSKÉHO DO ČESKÉ PŘÍRODY

12. 06. 2019 10:00

Autor: RNDr. Evžen Korec, CSc., Ing. Adéla Grieblová **Foto:** RNDr. Ondřej Kott, Ph.D., archiv ZOO Tábor **Rubrika:** [Všichni ostatní](#) **Počet přečtení:** 153 **Komentuji zde:** Ne
Bookmarkován 0 krát

Zubr evropský žil na většině území dnešní Evropy od středního pleistocénu. Od středověku byl systematicky vybíjen a jeho stavy neustále klesaly. Počátkem 20. století, po 1. světové válce, byl v přírodě zcela vyhuben. Pouze 54 kusů přežilo v zajetí v zoologických zahradách a soukromých chovech.

Pokus o záchranu zubra před vyhytním

Ve dvacátých letech minulého století byl zahájen **pokus o záchranu tohoto živočišného druhu**. Ze zbývajících 54 zvířat bylo vybráno 12, která byla dále křížena. Tím vznikly dvě linie: nížinná, někdy zvaná bělověžská (tzv. L linie z anglického „lowland“) a nížinně-kavkazská (tzv. LC linie z anglického lowland-Caucasian). Nížinná linie vznikla z pouhých sedmi zakladatelů, nížinně-kavkazská z dvanácti, přičemž 80 % genů pochází pouze od dvou zakladatelů. Výsledkem tak úzkého výběru je velmi vysoký koeficient inbreedingu, který dosahuje 50 % u L linie a 28 % u LC linie.

Genetická rizika

Z genetického hlediska nebyl pokus o záchranu druhu proveden příliš kvalifikovaně a v podstatě ignoroval genetické zákonitosti známé z genetiky populací. Mnohem vhodnější by bylo pokusit se využít všech 54 jedinců pro další křížení a dosáhnout tak větší genetické variability a nižšího koeficientu inbreedingu.

Především nížinná linie s koeficientem inbreedingu 50 % představovala **obrovské genetické riziko spočívající v nežitosti** v případě, že by se zde vyskytly geny, které ve formě recesivního homozygota vyvolávají genetické onemocnění. Naštěstí pro zubra ale **nedošlo k uplatnění negativních jevů** vyplývajících z vysokého koeficientu inbreedingu. Nížinná linie

zubra tak představuje konkrétní důkaz, že lze vytvořit populaci s velmi vysokým koeficientem inbreedingu, která je dostatečně životaschopná. Zároveň byl ale vytvořen zcela unikátní genetický model – téměř inbrední linie velkého savce, která nemá v přírodě obdoby a představuje tak **unikátní subjekt** pro genetický výzkum.

Také **bizon americký** se dostal na pokraj vyhynutí v důsledku masového vybití. Záchrana bizona ale vycházela z mnohem širší genetické základny, kdy ji tvořilo více než 100 zakladatelů.

Reintrodukce zubra v České republice

V České republice jsou zubři chováni v zoologických zahradách (především LC linie) a soukromých chovech. V posledních dvaceti letech **vznikají zubří rezervace** na území mnoha desítek hektarů. Nejvýznamnějším subjektem, který organizuje zakládání a provoz zubřích rezervací, je nezisková organizace **Česká krajina**.

Výzkum zubra evropského

Výzkumem zubra evropského se v České republice zabývá **výzkumná skupina v ZOO Tábor**, která jako první na světě zjistila medián dožití u zubrů (3,54 let) a bizonů (3,31 let) na statisticky významném vzorku jedinců. V rámci výzkumu bylo zjištěno, že **samice** zubra mají více než dvakrát **vyšší medián dožití** (6,01) než mají samci (2,71). Samice bizona mají dokonce třikrát vyšší medián dožití (6,64 let) ve srovnání se samci (2,12). Rod Bison má největší rozdíl v mediánu dožití mezi pohlavími ze všech savců. Do publikování naší práce držel tento rekord zástupce z delfinovitých kytovců, kulohlavec Sieboldův. Samci zubra i bizona mají vysokou úmrtnost v mladém věku, což podstatně snižuje medián dlouhověkosti u samčí populace. Přestože je medián dožití zubrů a bizonů nízký, dožívají se někteří jedinci věku dvaceti i více let. V současné době se naše výzkumná skupina pokouší odhalit genetické zákonitosti rozhodující o dlouhověkosti u zubrů a bizonů za využití **molekulárně-genetické analýzy**.

Detailně jsou výsledky výzkumu popsány v publikaci Korec E et al.. Genus Bison Has the Biggest Sex Related Difference in Longevity Among Mammals. Approaches in Poultry, Dairy & Veterinary Sciences. 5(4). 2019.

ZOO Tábor je jedinou českou zoo, která se v ČR zabývá reintrodukcí zubra

Reintrodukci zubra evropského do české krajiny realizuje **ZOO Tábor** jako jediná zoologická zahrada v České republice. V roce 2016 založila ZOO Tábor chov zubrů nížinné linie, kterou žádná jiná česká zoologická zahrada nechová. Nížinou linii chová tábořská zoo s cílem umístit odchovy do některých z existujících či nově vznikajících zubřích rezervací, v kterých jsou chováni pouze jedinci nížinné linie.

Do nového výběhu v tábořské zoo byly na začátku května roku **2016 vypuštěny dvě zubří samice**, tehdy téměř dvouletá Usjana a čtyřletá Uselina, které byly přivezeny z německého soukromého chovu v Usedomu. Krátce poté byly do zoo transportovány další dvě mladé samice narozené v roce **2015 – Norisa a Norma** – z norimberské zoo. Chovnou skupinu doplnil po několika měsících **býk Poczekaj** ze soukromého chovu v polských Niepolomicích. První úspěch zaznamenal tábořský chov na podzim roku 2017, kdy se narodil **býček Tábor**. Ten by se měl stát zakladatelem stáda v plánované **zubří rezervaci v Železných horách**. V půlce roku 2018 se pak narodila samička Tara, která se v budoucnu zařadí do některého z již existujících zubřích stád. Tím se zoo podílí na **obnově populace** tohoto druhu a přispívá k jeho návratu do české přírody.

Připojené obrázky

